

Mladen Tancer*

Pedagoški profil prof. dr. Martina Kramarja

The educational profile of Prof. Dr. Martin Kramar

V prekmurskem svetu, v zaselku Ložič pri Hotizi, je bil 8. septembra 1945 rojen profesor doktor Martin Kramar. Lepa, otroško bogata, igriva in razgibana mladost mu je tekla v veliki petnajstčlanski kmečki družini, ki se je preživljala s trdim delom na majhni kmetiji. Na nekem mestu je čuteče in spominsko spoštljivo zapisal, da sta starša bila ljubeča, dobra, pokončna, poštena, zelo delavna in skrbna človeka, ki sta vse, kar je številna družina potrebovala, ustvarila s svojim delom in preudarnim ravnanjem. V tako številni družinski skupnosti so tudi otroci morali veliko in trdo delati že od zgodnjih let naprej, kar pa jih je usposabljalno in utrjevalo za kasnejše samostojno življenje. Že v rani mladosti so otroci Kramarjevega rodu spoznavali, da se jim lepa in varna prihodnost obeta le s poštenim in vztrajnim delom. To dragoceno domačo izvirno delovno izkušnjo, življenjsko spoznanje in vrednostno popotnico v areno življenja je profesor Kramar v sebi ohranil in dosledno uveljavljal v svojem bogato razgibanem življenju; postalo in ostalo mu je prvinsko, neodtujljivo in trajno asimilirano življenjsko vodilo.

V širšem hotiškem okolju, v objemu šumečih jelševih logov, na obrežjih Murinih mrtvic, pisanih travnikov in skrbno obdelanih njiv mu je zorelo njegovo otroštvo in dozorevalo rano mladeništvo. Že kot otrok in mladenič je z bistrim opazovanjem in kritičnim razumskim dojemanjem spoznaval in odkrival zakonitosti obdajajočega sveta in realne medčloveške odnose močno sproletarizirane prekmurske vaške srenje in širše dólinske okolice. Vpjal je prekmurski svet in njegove ljudi v vsej barvitosti, v vseh bivanjskih odtenukih in mnogoterih medčloveških razsežnostih. Ta, zanj značilna žlahtno-poetična vezanost na prekmurski svet, ga napolnjuje in spremlja vse življenje; prav v zadnjih letih prihaja vse bolj in bolj na površje njegove intimne.

Mladostna uka žeja ga je gnala in zvalila v širni in bogato pisani svet učenosti. Mnoga žlahtna védenja, znanja in modrosti je vsrkaval, širil, poglobljal in kritično odbiral sprva v domači osnovni šoli v Hotizi, nato v osnovni šoli Velika Polana, na učiteljski v Murski Soboti, na Pedagoški akademiji v Mariboru, na Filozofski fakulteti v Ljubljani in na Filozofski fakulteti vseučilišča v Zagrebu. Za tiste čase že kar solidno osnovno učiteljsko izobrazbo je nadgradil z višjo izobrazbo razrednega učitelja, nato je nadaljeval študije pedagogike in jih podiplomsko poglobil ter razširil z magisterijem

---

* mag. pedagoških znanosti, višji predavatelj v pokoju, Pedagoška fakulteta v Mariboru.

(1977: *Učenci subjekti vzgoje v sodobni osnovni šoli*) in doktoratom (1988: *Odnosi v vzgojnem procesu v funkciji razvoja učencev v subjekte vzgoje*).

Iz vrst učiteljev, ki so se izšolali na novoustanovljenem učiteljišču v Murski Soboti, ki je uspešno delovalo le nekaj povojnih let, ko je bilo največje pomanjkanje učiteljev na osnovnih šolah v Pomurju, so trije postali kasneje doktorji znanosti, med njimi kot drugi Kramar doktor pedagoških znanosti.

Po maturi (1965) se je zaposlil kot razredni učitelj na osnovni šoli France Prešeren v Črenšovcih, kjer je poleg razrednega pouka poučeval še matematiko in fiziko na predmetni stopnji. Po končanem študiju pedagogike je dve leti (1974–1976) delal kot šolski pedagog na osnovni šoli Drago Lugarič v Lendavi (sedaj Prva dvojezična šola Lendava).

Od leta 1976 dalje je stalno zaposlen na Pedagoški akademiji oziroma Pedagoški fakulteti v Mariboru. V nazivu izredni profesor je nosilec in izvajalec predmeta didaktika na vseh dodiplomskih in podiplomskih univerzitetnih študijskih programih Pedagoške fakultete v Mariboru. Med delom na Pedagoški fakulteti v Mariboru je bil dvakrat prodekan fakultete in predstojnik oddelka za pedagogiko, psihologijo in didaktiko. Kot predstojnik oddelka je prispeval pomemben delež k strokovni in znanstveni rasti mariborske Pedagoške fakultete, še zlasti v oblikovanju univerzitetnih programov dodiplomskega in podiplomskega študija pedagogike na tej pedagoški ustanovi. Prenovil oziroma izpopolnil je izobraževalni program za pridobitev pedagoške in pedagoško andragoške izobrazbe ter vodil pripravo in sodeloval v realizaciji programa osnove visokošolske didaktike za didaktično izobraževanje in izpopolnjevanje visokošolskih pedagoških delavcev na univerzi v Mariboru.

V obeh pomembnih funkcijah – kot prodekan in predstojnik oddelka – je ustvarjalno prispeval k rasti in oblikovanju posodabljanja študijskega procesa, k dograjevanju koncepta izobraževanja pedagoških kadrov in k pedagoškemu profiliranju Pedagoške fakultete v Mariboru. Nemalokrat se je moral spoprijemati z velikimi težavami in premagovati odpore, ki so inertno preprečevali nastajanje in uveljavljanje novih, boljših in vrednejših pedagoških hotenj. Seveda je dr. Kramar na Pedagoški fakulteti v vsem tem času opravljal še vrsto pomembnih in odgovornih funkcij, v katerih je prišla do polnega izraza njegova strokovnost in disciplinirana predanost delu. V to je dr. Kramar vložil veliko življenjske energije, znanja in njemu lastne vztrajnosti. Kronist razvoja Pedagoške akademije v Mariboru in njenega preraščanja v Pedagoško fakulteto ne bo mogel mimo njegovega imena, saj je, ob še nekaterih zavzetih sodelavcih, pustil vidne in trajne sledi ter velik delež pri organizacijskem, strokovnem in znanstvenem dvigu tega pedagoškega zavoda in njegovem celovitem uveljavljanju v slovenskem, bivšem jugoslovanskem in širšem srednjeevropskem prostoru.

Znanstveno raziskovalno delo dr. Kramarja je usmerjeno predvsem na temeljna vprašanja sodobne didaktike, kakršna so: konceptualne didaktične značilnosti vzgojno-izobraževalnega procesa, didaktični sistemi, učne metode, načrtovanje in priprava učnega procesa, didaktična analiza in vrednotenje vzgojno-izobraževalnega dela ter razvoj kakovosti izobraževanja. V ospredju tega zanimanja je poudarjena

antropološko-pedagoška konotacija položaja in vloge učencev v dialektično soodvisnem učnem procesu.

Pedagoško delo dr. Kramarja je cenjeno na fakulteti kot tudi zunaj nje v širšem slovenskem prostoru. Študijski proces sprotno aktualizira in pri tem upošteva sodobno pedagoško doktrino tako domačo kot tujo, še zlasti na področju didaktike. Njegovo izvajanje študijskega procesa je temeljito in na znanstvenih podlagah. Sam nenehno proučuje in raziskuje mnoga temeljna vprašanja sodobne vzgoje in izobraževanja, a izsledke vnaša v študijski proces in jih diseminira v pedagoškem znanstvenem tisku in na strokovno-znanstvenih simpozijih doma in v tujini. Je odgovoren, zavzet in vodljiv mentor mnogim diplomantom, več magistrantom in (so)mentor doktorantom.

Dr. Kramar svoje pedagoške dejavnosti ni zamejil med stene Pedagoške fakultete, marveč je in še aktivno deluje zunaj matične ustanove. Iz obilice njegovih dejavnosti omenimo le nekatere pomembnejše. Kot zunanji predavatelj že vrsto let sodeluje v Šoli za ravnatelje. Sodeloval je v poveljniško-štabni šoli pri Ministrstvu za obrambo R Slovenije pri oblikovanju programa izobraževanja častnikov slovenske vojske in je nosilec in izvajalec predmeta Vojaška didaktika. V študijskem letu 2000/2001 in še kasneje je predaval v podiplomskem magistrskem študiju pedagogike na Filozofski fakulteti v Zagrebu. Od leta 1997 dalje je konzulent in izvedenec za razredni pouk pri šolski inšpekciji oziroma inšpektoratu R Slovenije za šolstvo in šport. Bil je član Strokovnega sveta R Slovenije za vzgojo in izobraževanje; pri Zavodu za šolstvo in šport R Slovenije je sodeloval pri več projektih in v izvajanju programov strokovnega izpopolnjevanja; bil član Nacionalne komisije za uvajanje in spremljanje novosti in programov v vzgoji in izobraževanju pri Ministrstvu za šolstvo in šport R Slovenije; bil član Sveta za evalvacijo prenove vzgoje in izobraževanja pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport R Slovenije; je član Komisije za humanistično-družboslovne vede in izobraževanje pri Svetu za visoko šolstvo R Slovenije; bil član upravnega odbora Univerze v Mariboru. Več let je bil član uredniškega odbora revije Sodobna pedagogika, od leta 1992 je član uredniškega odbora revije za predšolsko vzgojo in razredni pouk Educa (dve leti je bil glavni urednik), je član uredniškega odbora revije Vodenje v vzgoji in izobraževanju, ki jo izdaja Šola za ravnatelje in je član uredništva revije Pedagoškijska istraživanja, ki jo izdaja Hrvatsko pedagojsko društvo v Zagrebu. V Mariboru je predsedoval Društvu pedagoških delavcev; od leta 1993 do 1997 bil predsednik Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije in bil član predsedstva in predsednik Zveze pedagoških društev Jugoslavije. Je član Slovenskega društva pedagogov in član AERLI (European Association for Research on Learning and instruction). Strokovno in znanstveno se je zaznavno uveljavil v slovenskem prostoru in v zamejstvu. Je iskan in vabljen predavatelj na mnogih pedagoških kolokvijih, simpozijih in kongresih, na "šolah", seminarjih in tečajih, ki jih organizirajo in izvajajo republiške izobraževalne in šolske institucije. Izvedel je domala sto predavanj s pedagoško in didaktično problematiko za učitelje osnovnih in srednjih šol. Predaval je tudi slovenskim učiteljem v zamejstvu v Gorici in Trstu. Na domači fakulteti je organiziral, vodil in sodeloval

s predavanji na več odmevnih znanstvenih simpozijih z mednarodno udeležbo in poskrbel, da je po vsakem posvetu izšel reprezentativni zbornik.

Dozdajšnji bibliografski opus dr. Kramarja šteje domala dvesto petdeset objavljenih enot. Doslej je objavil več samostojnih publikacij, znanstvenih, strokovnih in poljudnoznanstvenih člankov, recenzij, ocen in poročil. Objavljal je v pedagoških znanstvenih revijah *Didacta*, *Educa*, *Sodobna pedagogika* in drugih ter v več zbornikih. Nekaj enot je bilo objavljenih v tujem pedagoškem znanstvenem tisku. Samostojna knjižna dela so: *Pedagoški položaj učencev v šoli samoupravne socialistične družbe (1980)*, *Učenci v vzgojno-izobraževalnem procesu sodobne šole (1990)*, *Načrtovanje in priprava izobraževalno-vzgojnega procesa v šoli (1994)* in *Vojaška didaktika (1997)*. Nekaj del je tudi v soavtorstvu. Omeniti velja kapitalno slovensko didaktično monografijo *Didaktika, visokošolski učbenik*, avtorjev France Strmčnik, Marjan Blažič, Milena Ivanuš Grmek in Martin Kramar, ki jo je izdalo Visokošolsko središče Novo mesto v letu 2004. Delo obsega 426 strani in petino te obsežne didaktične materije je pisec dr. Kramar.

Za pedagoško, strokovno in znanstveno delo na Pedagoški fakulteti, v ožjem in širšem prostoru, je leta 1993 prejel *Srebrno plaketo Univerze v Mariboru, priznanje* Zavoda RS za šolstvo in šport za ustvarjalno delo pri razvijanju in izvajanju izobraževalnega programa v Šoli za ravnatelje, več drugih priznanj in *Nagrada Republike Slovenije* na področju šolstva za leto 2006 za življenjsko delo v visokem šolstvu.

Profesor doktor Martin Kramar je v zenitu pedagoške ustvarjalnosti in poln novih načrtov. Iskreno mu želimo nadaljnjo strokovno in znanstveno potrjevanje in uveljavljanje v slovenski pedagoški kulturi in tudi širše! Vivat, crescat, floreat!